Ištirtame plote aptiktos XVI a. I pusės Dangės upės krantinių liekanos ir fiksuoti 1,5–1,9 m storio kultūriniai sluoksniai, kuriuose rasta XVI–XX a. datuojamų radinių – buitinės keramikos šukelių, koklio fragmentas, metalinės sagos, Žygimanto Senojo (1506–1548) monetos. Radiniai perduoti saugoti MLIM.

### Žvejų St. 2B

The 2022 excavation to a depth of 1.9–2 m (Habs –0.00–+0.15 m) in triangular Area 4 (66.5 m$^2$) at Žvejų St. 2B, Klaipeda (Fig. 1) revealed, in order under the fill layers: blackish peaty sandy loam with organic and archaeological finds, the late 17$^{th}$–18$^{th}$-century cultural layer that had formed beside present-day Žvejų Street and the swampy riverbank; at a depth of 1.1–1.65 m, dark grey sand mixed with sapropel and isolated red clay brick pieces that had been deposited on the riverbank; and from a depth of 1.6–1.95 m only natural geological layers. The remains of a first half of the 16$^{th}$-century Dangė river quay: rows of stakes and piles as well as a wooden plank and pile structure, i.e., a revetment, were exposed at a depth of 1.25–1.95 m from the present-day surface (Habs +0.10–+0.84 m) (Fig. 2). The investigation yielded 16$^{th}$–20$^{th}$-century finds: sherds of household pottery and one stove tile, metal buttons, and Sigismund I the Old (1506–1548) coins.

Mantas Daubaras

## Gluosnių gatvė 1 ir 11

Klaipėdoje, sklypuose Gluosnių g. 1 ir 11, atlikti žvalgomieji tyrimai, kurių metu numatytoje gyvenamaisiais namais užstatyti teritorijoje ištirtas bendras 68 m$^2$ plotas. Ši šalia Klaipėdos senamiesčio esanti teritorija po Antrijo pasaulinio karo buvo neprieinama archeologams dėl čia vykdytos gamybinės veiklos. Iš istorinių šaltinių žinoma, kad šioje vietoje ar greta jos lokalizuojamos 3 Klaipėdos priemiesčio zonos: Pelenynas (*Aschhof*), Malūnų kalno (*Mülenberg*) ir Baltikalnės (*Baltikallen*) gyvenvietės. Pelenynas kūrėsi XVIII a. II pusėje prie Dangės, šalia Malūnų kalno gyvenvietės. Manoma, kad jo pavadinimas kilo nuo 1771 m. įsteigto pelenų fabriko (Zembrickis J. *Klaipėdos karališkojo Prūsijos jūrų ir prekybos miesto istorija*. Klaipėda, 2002, p. 175). Malūnų kalno ir Baltikalnės gyvenvietės yra senesnės, jų raidos pradžia siekia XVI a. Istoriniuose šaltiniuose nurodoma, kad 1571 m. hercogas Albrechtas Frydrichas dovanojo miestiečiams žemę kairiajame Dangės krante, kuri nuo Akmenų pylimo (dabartinės Tiltų gatvės) tęsėsi iki Malūnų tvenkinio (dabartinio Trinyčių tvenkinio). Kaip tik išskirtoje teritorijoje steigėsi Malūno kalno ir Baltikalnės gyvenvietės. Tiek istorinės, tiek archeologinės medžiagos apie jas turime nedaug.

Anksčiau artimoje šiame straipsnyje aprašomų tyrimų aplinkoje tyrimai vykdyti keletą kartų (1 pav.). 2008 m. M. Brazauskas tyrė į V esančią teritoriją (*ATL 2008 metais*, 2009, p. 340–341), 2010 m. R. Nabažaitė tyrė Bastionų gatvę ir į V esančią teritoriją (*ATL 2010 metais*, 2011, p. 343–347), 2014 m. Pelenyno priemiestyje tyrimus vykdė R. Kraniauskas (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 342–346), 2016 m. ir 2017 m. D. Balsas ir R. Kraniauskas vykdė tyrimus Bastionų gatvės aplinkoje (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 302–303). 2021 m. V. Ziabreva vykdė tyrimus šiame straipsnyje aprašomuose sklypuose ir į Š esančioje teritorijoje. Tyrimų metu fiksuotas XVI–XVIII a. archeologinis sluoksnis su to laikotarpio radiniais (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 357–361).

Žvalgomųjų tyrimų metu archeologinis XVI a. pabaigos–XIX a. pradžios sluoksnis fik-

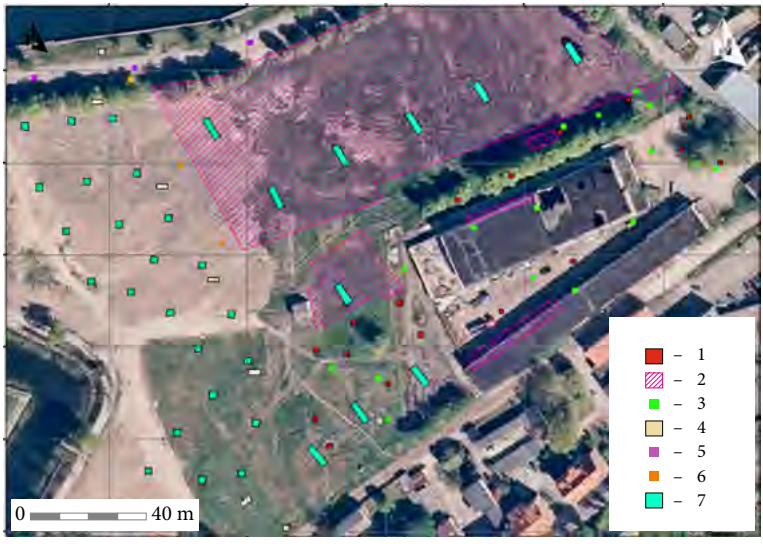


*1 pav. Tirtų vietų planas: 1 – 2022 m. M. Daubaro tyrimų vietos; 2 – 2021 m. V. Ziabrevos žvalgymų vietos; 3 – 2021 m. V. Ziabrevos tyrimų vietos; – 2016 m. D. Balso tyrimų vietos; 5 – 2014 m. R. Kraniausko tyrimų vietos; 6 – R. Nabažaitės tyrimų vietos; 7 – 2008 m. M. Brazausko tyrimų vietos. M. Daubaro brėž.*

*Fig. 1. Plan of the investigated locations: 1 – Daubaras' 2022 investigation sites, 2 – Ziabreva's 2021 survey sites, 3 – Ziabreva's 2021 investigation sites, 4 – Balsas' 2016 investigation sites, 5 – Kraniauskas' 2014 investigation sites, 6 – Nabažaitė's investigation sites, 7 – Brazauskas' 2008 investigation sites.*

suotas 12 šurfų iš 17 tirtų, 4 šurfuose fiksuoti vien judinto, supilto, perkasto grunto sluoksniai, datuojami XX a., viename šurfe įžemis nepasiektas, nes visame šurfo plote buvo atidengtas mūras, kuris aprašius ir užfiksavus buvo užkastas. Visų tirtų šurfų viršuje fiksuoti 0,6–2,5 m storio supiltiniai XIX–XX a. sluoksniai, po jais čia minėtuose šurfuose aptiktas nesuardytas

*2 pav. Reprezentaciniai tyrimų metu surasti radiniai. M. Daubaro nuotr.*

*Fig. 2. Representative finds from the investigation.*



tamsiai pilko drėgno smėlio archeologinis 0,1–1,1 m storio sluoksnis. Archeologinio sluoksnio chronologija nustatyta pagal archeologinius radinius (2 pav.): Kelcų tipo keramiką, majoliką, fajansą, akmens masės keramiką, triliažinius ir kito tipo plokštinius koklius, kaolino pypkių fragmentus ir bendrus tipologinius keramikos raidos bruožus. Archeologiniame sluoksnyje be čia minėtų tipingų XVI a. pabaigos–XIX a. pradžios archeologinių radinių aptikta ir nemažai zooarcheologinės medžiagos, geležinių tvirtinimo elementų, stiklo šukių, glazūruotų ir paprastų čerpių fragmentų, dalis keramikos šukių yra su pridegusiu organikos sluoksniuku. Virš archeologinio sluoksnio supiltame XIX–XX a. sluoksnyje aptikta Kuznecovo tipo keramikos, Selterio butelių fragmentų, balto porceliano šukių, šelako plokštelių fragmentų ir kitų vėlyvų šiukšlių. Pilkšvo ir melsvo molingo smėlio įžemis tyrimų vietose pasiektas 1,3–2,5 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus. Tyrimų metu surasti archeologiniai radiniai perduoti MLIM.

### Gluosnių St. 1 and 11

The excavation totalling 68 m$^2$ at Gluosnių St. 1 and 11 in Klaipeda (Fig. 1) revealed, at those places untouched by later digging, a 0.1–1.1 m thick archaeological layer dated on the basis of finds (Fig. 2) to the late 16$^{th}$ – early 19$^{th}$ centuries.

Milda Jurgauskaitė,
Mindaugas Brazauskas

## Turgaus aikštė 1, 2T, 4

2022 m. rudenį klojamų dujotiekio ir elektros tinklų vietose atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai. Inžineriniai tinklai kloti teritorijoje, kuri apsupta dabartinių Galinio Pylimo, Kūlių Vartų, Šaltkalvių gatvių ir Turgaus aikštės. Daugmaž tarp Tiltų gatve (anksčiau – Akmenų pylimo gatvė) ir Taikos prospektu esančia ovalo formos važiuojamosios dalies juostas skiriančia veja apsodintoje salelėje yra buvę Klaipėdos miesto Akmenų (Kūlių) vartai, kurie buvo įrengti pylime, jungusiame Kurmarko (UK 23544) ir Prūsijos (UK 844) bastionus.

Tyrimų vieta yra Klaipėdos senamiesčio Frydricho priemiesčio pakraštyje, kurio evoliucija prasidėjo ne anksčiau nei XVII a. pradžia. Jo raidą veikė bastioniniai įtvirtinimai, tranzitinė Akmenų gatvė (dabar Tiltų gatvė) ir Akmenų (Kūlių) vartų gretimybė. Nuo XVII a. užstatymas labiau koncentravosi ties Akmenų gatve, nuo kurios suformuoti ilgi sklypai link Mirusiųjų (dabar Šaltkalvių) gatvės. Sklypų gilumoje buvo statomi ūkiniai pastatai, sandėliai, bravorai ir kita. Esminis kokybinis pokytis šioje vietos dalyje yra įvykęs XVIII a. II pusėje, kai nuo 1770 m. pradedami ardyti bastioniniai įtvirtinimai ir įsisavinamos tuščios vietos ir sklypai. Ankstyviausias planas, kuriame sužymėti čia stovėję namai, yra 1856–1857 m. Čia stovėję pastatai buvo sugriauti Antrojo pasaulinio karo metu, nemažai jų demontuota. Iki karo buvęs išplanavimas pakeistas nutiesus naujus Galinio Pylimo ir Tiltų gatvių tęsinius.

Ankstesnių archeologinių tyrinėjimų duomenys atkartoja istoriniuose rašytiniuose ir kartografiniuose šaltiniuose pateiktą informaciją. Ankstyviausi žinomi tyrimai siekia 1970–1974 m. ir buvo vykdyti V. Žulkaus (*MLIM*, *AS111*), 2007 m. greta Turgaus aikštės 6 sklypo tyrimus atliko I. Masiulienė (*ATL 2007 metais*, 2008, p. 354–360) ir šurfus įvairiose Turgaus aikštės vietose 2019 m. tyrė M. Petkus (*ATL 2019 metais*, 2020, p. 516). Apibendrinant tyrimų rezultatus matoma, kad seniausi kultūriniai sluoksniai ir radiniai datuojami XVII a., bet iš šio laikotarpio užstatymo struktūrų